

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
despre controlul constituționalității art.14 alin.(2) din
Legea cu privire la energetică nr.1525-XIII din 19 februarie 1998*

Nr.69 din 14.12.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.153-155/81 din 29.12.1999

* * *

* M.O., 1998, nr. 50-51, art. 366.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Pavel BARBALAT - președinte
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Aliona Balaban, deputatului în Parlament Victor Cecan, președintele Comisiei pentru control și petiții, autorul sesizării, reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională Ion Creangă, șef al sectorului relații cu autoritățile publice în Direcția juridică a Aparatului Parlamentului, călăuzindu-se de art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității art.14 alin.(2) din Legea cu privire la energetică nr.1525-XIII din 19 februarie 1998.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Victor Cecan, depusă în conformitate cu art.24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Prin decizia Curții Constituționale din 21 septembrie 1999 sesizarea a fost admisă pentru examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării prealabile au fost solicitate puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Ministerului Dezvoltării Teritoriului, Construcțiilor și Gospodăriei Comunale și Departamentului Energetică, Resurse Energetice și Combustibil.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor și argumentele expuse de părți,
Curtea Constituțională

a constatat:

În scopul creării cadrului juridic necesar pentru asigurarea eficienței și fiabilității sistemului energetic, aprovizionării economiei naționale și a populației cu resurse energetice, la 19 februarie 1998 Parlamentul a adoptat Legea cu privire la energetică nr.1525-XIII (în continuare - Legea cu privire la energetică), care stabilește principiile de bază ale activității furnizorilor de resurse energetice, relațiile de drept și economice dintre furnizori și consumatori.

Art.14 din Legea sus-menționată intitulat "Evidența resurselor energetice" în alin.(2) stipulează că aparatele de evidență a consumului de resurse energetice se află la balanța furnizorului, care este obligat să le mențină în conformitate cu normele în vigoare.

Autorul sesizării, invocînd art.9, art. 46 alin.(1) și (2) și art. 127 alin.(1) din Constituție, consideră că dispoziția respectivă din art.14 alin.(2) din Legea cu privire la energetică este neconstituțională.

În sesizare se menționează că aparatele de evidență a consumului de resurse energetice folosite în sectorul privat constituie proprietatea privată a consumatorului. Din art.14 alin.(2) din Legea cu privire la energetică reiese însă că acestea sînt proprietate a furnizorilor de gaze și energie electrică, care activează în baza proprietății publice,

ceea ce, în opinia sa, reprezintă o expropriere.

Reportînd dispozițiile contestate la prevederile constituționale ce reglementează dreptul de proprietate (art.9 alin. (1) și (2), art.46 alin.(1) și (2) și art.127 alin.(1), autorul menționează că proprietatea este publică și privată, este ocrotită de stat și nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului. Dreptul la proprietatea privată este garantat și exproprierea nu se poate face decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire. Or, art.14 alin.(2) din Legea nominalizată nu conține dispoziții despre o dreaptă și prealabilă despăgubire.

Examinînd argumentele și faptele expuse în ședință, Curtea Constituțională reține următoarele.

Fondul sesizării ține de domeniul aplicării prevederilor constituționale ce reglementează dreptul de proprietate privată.

În Republica Moldova relațiile de proprietate sînt reglementate prin art. 9, 46, 127 și 128 din Constituție, precum și prin Legea cu privire la proprietate nr. 459-XII din 22 ianuarie 1991**.

** Monitor, 1991, nr. 3-6, art. 22.

Astfel, potrivit art.9 alin.(1) și (2), art. 46 alin. (1) și (2), art. 127 alin.(1) din Constituție, există două tipuri de proprietate: publică și privată. Statul ocrotește proprietatea și aceasta nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului. Dreptul la proprietatea privată este garantat și nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

Parlamentul a stabilit în art.14 alin.(2) din Legea cu privire la energetică că aparatele de evidență a consumului de resurse energetice se află la balanța furnizorului, care este obligat să le mențină în conformitate cu normele în vigoare. Din sensul acestei dispoziții se poate conchide că aparatele de evidență aflate la balanța furnizorului constituie patrimoniul acestuia, care reprezintă prin sine anumite caracteristici juridice ce îl definesc în raport cu alte entități juridice.

La 17 septembrie 1998, prin Legea cu privire la gaze nr.136-XIV (art.33 alin.(3) lit.a)) și Legea cu privire la energia electrică nr.137-XIV* (art.35 alin.(4) lit.a), Parlamentul a stabilit că consumatorul suportă cheltuielile pentru racordare, obligîndu-l să acopere cheltuielile pentru procurarea, verificarea și instalarea contoarelor de evidență a consumului de resurse energetice, pentru instalații, dispozitive, conducte, necesare racordării consumatorului la rețeaua de transport sau de distribuție. Or, conform art. 9 din Legea cu privire la proprietate, dreptul de proprietate apare ca rezultat al producerii sau dobîndirii bunurilor în urma unei tranzacții, prin moștenire, prin restabilirea dreptului de proprietate sau prin alte mijloace care nu contravin legislației Republicii Moldova.

* M.O., 1998, nr. 111-113, art. 679, art. 681.

Prin urmare, Curtea Constituțională relevă că legislatorul a acordat consumatorului dreptul de proprietate asupra aparatelor de evidență a consumului de resurse energetice consumatorul devenind proprietar din momentul procurării acestora.

În virtutea conținutului noțiunii și elementelor constitutive ale dreptului de proprietate, consumatorul dobîndește dreptul de exercitare a posesiei, folosinței și dispoziției în mod exclusiv și perpetuu, prin putere și în interes propriu, în condițiile determinate de lege.

Astfel, se poate conchide că sintagma "aparatele de evidență a consumului de resurse energetice se află la balanța furnizorului", cuprinsă în norma supusă controlului constituționalității, lezează dreptul de proprietate privată, consfințit și garantat prin prevederile constituționale. Curtea Constituțională consideră că aplicarea normei

contestate constituie o expropriere, care este o restricție adusă dreptului de proprietate al consumatorului.

Potrivit art.46 alin.(1) și (2) din Constituție, dreptul la proprietatea privată este garantat și nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire. Examinînd din această perspectivă concordanța textului Legii cu privire la energetică cu textele Legilor nr. 136-XIV și nr. 137-XIV, Curtea Constituțională constată că în aceste legi nu a fost stabilită cauza de utilitate publică, mai mult decât atât, nu a fost prevăzută o dreaptă și prealabilă despăgubire.

Avînd în vedere cele expuse, Curtea Constituțională consideră că în cazul dat au fost încălcate dispozițiile art. 9 alin.(1), art. 46 alin.(1) și (2) și art. 127 alin.(1) din Constituție. Prin urmare, prevederile art. 14 alin.(2) din Legea cu privire la energetică sînt neconstituționale.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 135 alin.(1) lit.a), art. 140 din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 61 și art. 62 lit.a) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Declară neconstituțional art.14 alin.(2) din Legea cu privire la energetică nr.1525-XIII din 19 februarie 1998.

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, intră în vigoare la data adoptării, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 14 decembrie 1999.
Nr. 69.